

Kooskõlastustabel

Märkuse sisu	Märkuse arvestamine/mittearvestamine
Haridus- ja Teadusministeerium	
Tervitame algatuse eesmärki vähendada riigiülest bürokraatiat ning seetõttu ei saa me nõustuda määruse 1 § 14 lõigetes 1 ja 2 ministeeriumitele pandava kohustusega esitada senise ühe aruande asemel kaks aruannet. See on selgelt vastuolus seletuskirjas väljatoodud muudatuste eesmärkidega. Teeme ettepaneku sõnastada § 14 lg 2 järgmiselt: „Ministeerium kajastab info programmi eesmärkide saavutamise ning nendega seotud eelarveliste vahendite kasutamise kohta lõppenud eelarveaastal programmi eelnõu raames vastavalt Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2019. a määrusele nr 117 „Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise kord“. Alternatiivina teeme ettepaneku § 14 lg 2 kehtetuks tunnistada, kuna vastav sisuline info on juba antud eelnõu raames määruse 2 § 8 lõike 1 punktis 8, mis näeb ette programmdokumendi kohustuslikud osad. Sisuliselt on eelnõus tegemist kahe määruse omavahelise dubleerimisega, kuigi määrus 2 toob kohustuse välja detailsemalt kui määruse 1 sõnastus.	Arvestatud.
Määruse 1 § 14 lõikes 1 viidatakse tegevuskavadele. Juhime tähelepanu, et alates üleminekust tegevuspõhisele eelarvestamisele ei koostata enam üheski haldusalas valdkondlike arengukavade elluviimiseks rakendusplaan ja tegevuskavu, vaid nende elluviimine käib läbi programmide. Vaatamata sellele on riigi raamatupidamist reguleerivates õigusaktides (sh raamatupidamise seadus) endiselt vastav termin muutmata. Leiame, et ei ole mõistlik tuua määruses 1 sisse vananenud termin. Teeme 2 (2) ettepaneku sõnastada § 14 lõige 1 selliselt, et lause lõpeb sõnaga „koondaruandes“ või sõnadega „koondaruande koostamise raames“.	Arvestatud.
Juhime tähelepanu vastuolule määruse eelnõu ja seletuskirja vahel. Eelnõus on sõnastatud määruse 1 § 14 lõige 2, kuid seletuskirja järgi tunnistatakse see säte kehtetuks.	Arvestatud.
Justiits- ja Digiministeerium	
Kuivõrd Justiits- ja Digiministeerium on vastutav ministeerium riigiülese digivaldkonna eest, teeme ettepaneku sõnastada § 5 lõige 4 järgnevalt: „(4) Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia täiendavad vajadused esitatakse Justiits- ja Digiministeeriumile, kes analüüsib ja hindab esitatud vajadusi, valib välja täiendavat rahastust vajavad vajadused ning koostab koondvaate, mis esitatakse Vabariigi Valitsusele riigieelarve ja riigi eelarvestrateegia koostamise protsessi raames.“	Arvestamata. Rahandusministeerium nõustub, et määruse § 5 lõige 4 ei ole enam asjakohane Justiits- ja Digiministeeriumi viidatud põhjustel. Sestap tunnistatakse nimetatud säte kehtetuks. Küll aga ei saa nõustuda Justiits- ja Digiministeeriumi ettepanekuga neile volituste andmisega eelarvestrateegia koostamise protsessis. Lisataotluse esitamise korraldus on reguleeritud määruse § 5 lõike 3 punktis 4. See korraldus hõlmab muuhulgas ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaga seotud lisataotluste

<p>Selgitame, et muudatus on vajalik, kuna Rahandusministeerium ei kogu riigi eelarvestrateegia raames info- ja kommunikatsioonitehnoloogia lisataotlusi. Riigiülene digivaldkonna koordineerimine ei ole enam Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas nagu kehtiv määrus viitab. Justiits- ja Digiministeeriumi põhimääruse järgne ülesanne on muuhulgas digiühiskonna poliitika kavandamine ja elluviimise koordineerimine, avalike e-teenuste arendamise koordineerimine ja nende ühtse platvormi arendamine, digiteadmiste arendamine, digiarengu ja küberturvalisuse üleriigiline korraldamine ja järelevalve, riigi infosüsteemide, sealhulgas andmepoliitika kujundamine ja koordineerimine ning keskkete võrgu- ja infosüsteemide arendamise koordineerimine, telekommunikatsiooni korraldamine. Sellest johtuvalt leiame, et paragrahv 5 lõike 4 muudetud sõnastus on vajalik ja asjakohane. Samuti on oluline, et Justiits- ja Digiministeerium omab ülevaadet valitsemisalade info- ja kommunikatsioonitehnoloogia täiendavatest vajadustest, millele soovitakse riigi eelarvestrateegia protsessis täiendavat rahastust. Justiits- ja Digiministeerium peab saama kaasa rääkida ja otsustada, et täiendavat rahastust saaksid riigi vaates kõige olulisemad ja kriitilisemad tegevused.</p>	<p>esitamist. Justiits- ja Digiministeeriumi põhimääruse järgest ülesandest ei tulene nende pädevus teha valikuid teiste ministeeriumite info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaga seotud lisataotluste osas.</p> <p>Täiendavalt selgitame, et Justiits- ja Digiministeeriumi kirjeldatud koondatav sisend ei ole osa 1. juuniks Rahandusministeeriumile esitatavast valitsemisala eelarvestrateegia projektist, mistõttu ei sobi see protsess antud paragrahvi reguleerimisalasse. Sarnaselt info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale tehakse valitsuskabineti eelarvearutelude raames horisontaalsed ja valdkondadeülased ülevaated, nt lai riigikaitse, teadus- ja arendustegevus, kinnisvara jm teemadel. Selliste riigiüleste koordinatsiooniprotsesside detailne reguleerimine ei kuulu käesoleva määruse tasemele ega ole asjakohane.</p>
<p>Eesmärgiga vähendada programmide esitamisega seotud halduskoormust, teeme ettepaneku muuta § 8 lõike 1 punkti 4 ja 8 sõnastust järgnevalt:</p> <p>„4) lühikokkuvõtte perioodi jooksul lõppenud tõhustamiskavade ja hindamiste peamistest soovitudest ning järeltegevustest või viide nendele, kui eelneval perioodil on tõhustamiskavasid või hindamisi tehtud;</p> <p>8) lühianalüüs ja hinnang lõppenud eelarveaasta programmi ja programmi tegevuste eesmärkide saavutamise ning eelarve täitmise kohta;“</p> <p>Punkti 4 sõnastuse muutmine on vajalik, sest tõhustamiskavasid ja hindamisi ei tehta kõikides valdkondades ega ka iga-aastaselt. Lühianalüüs ning lühikokkuvõtte esitamine mõlema sätte puhul on oluline, et programmi maht ei kasvaks muudatuste tulemusena ülemäära suureks, mis võib kaasa tuua programmide läbipaistvuse ja arusaadavuse vähenemise ning suurema halduskoormuse kõigile osapooltele, kes programmide menetlemisega tegelevad. Muudatusettepaneku kohaselt esitatakse programmis lühianalüüsid ning lühikirjeldused, mis tuginevad eelnevalt läbi viidud analüüsidele, kuid mida ei dubleerita täies mahus programmi teksti. See lähenemine aitab hoida halduskoormuse madalamana.</p>	<p>Arvestamata.</p> <p>Puudub vajadus täiendada punkti 4 lauseosaga „kui eelneval perioodil on tõhustamiskavasid või hindamisi tehtud“, kuna punktis on selgelt kirjas, et see pädeb ainult perioodi jooksul lõppenud tõhustamiskavade ja hindamiste osas.</p> <p>Mõistete „kokkuvõtte“ ja „analüüs“ täpsustamine eesliitiga „lüh“ on ebavajalik. Kokkuvõtte ongi kokkuvõtte ning programmis esitatava programmi ja programmi tegevuste eesmärkide saavutamise ning eelarve täitmise analüüsi puhul on oluline sisukus. Kindlasti tervitame ministeeriumite püüdlusi esitada sisukas analüüs lühidalt.</p>
<p>Leiame ka, et § 8 lõike 1 punkt 3 sõnapaar „olulised tegevused“ dubleerivad punktis 7 märgitut, kus on samuti viidatud tegevustele, mida tuleb esitada ning seetõttu tuleks § 8 lõike 1 punktis 3 toodud viide olulistele tegevustele kustutada. Oluliste tegevuste</p>	<p>Arvestamata.</p> <p>Selgitame, miks pole tegemist dubleerimisega: - § 8 lõike 1 punkt 7 tähendab, et programm peab sisaldama kõigi planeerimistasandi „programmi tegevus“ kirjeldust.</p>

<p>juures pole ka ära märgitud, millised need olulised tegevused on ja kes nende olulisust hindab.</p>	<p>- § 8 lõike 1 punktis 3 nimetatud „olulised tegevused“ on selgitatud Rahandusministeeriumi poolt antavates juhistes. Need on olulise mõjuga tegevused, mis avaldavad või vajavad rohkem tähelepanu esialgselt planeeritust eesmärkide saavutamiseks ja/või on olulise finantsmõjuga ning vajalikud investeeringud järgneva 4 aasta vaates. Oluliste tegevustena tuuakse võimaluse korral välja koos rahalise maksumusega olulisemad reformid, suuremad investeeringud, (arendus)tegevused ja muudatused, sealjuures lähtudes Euroopa Liidu Nõukogu riigipõhistest soovitustest, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi aktuaalsetest tegevustest ja eelarvestrateegia rahastamisprioriteetidest. Tegemist on otsese sisendiga riigi eelarvestrateegiasse.</p>
<p>Riigikontroll</p>	
<p>1. Kuigi Riigikontroll peab Rahandusministeeriumi algatust vähendada bürokraatiat põhjendatuks, jääb ebaselgeks, kuidas kavandatud muudatus seda eesmärki toetab. Eelnõu seletuskirjast nähtub, et praegu tulemusaruannetes esitatav info esitatakse edaspidi teistes aruannetes. Seetõttu ei pruugi info kogumisele, analüüsimisele ja aruandluse koostamisele kuluv ressurss valitsemisalades märkimisväärselt väheneda. 2024. aastal tehtud auditi „Viis aastat tegevuspõhist riigieelarvet: reformi tulemused ja vajalikud edasised otsused“ käigus selgitasid ministeeriumide esindajad Riigikontrollile, et riigi rahakasutuse ning eesmärkide või ühiskonnas toimuvate muutuste vahel on äärmiselt keeruline seost luua. Samuti on keeruline välja töötada häid mõõdikuid ning nende kohta laekub info viitajaga. Seda peeti üheks põhjuseks, miks on ministeeriumide tulemusaruanded pigem tegevuste loetelud, mitte riigieelarve kasutamise analüüs. Ka Riigikontrolli hinnangul seisneb aruandluse peamine probleem selles, et tulemusaruannetes sisalduv info ei võimalda hinnata, kuidas on eelneva aasta riigieelarvega eraldatud raha kasutamine ja mõõdetavad tulemused seotud. Seetõttu ei ole sellest abi ka järgneva perioodi puudutatavate eelarveotsuste tegemisel.</p>	<p>Eelnõus kavandatud muudatusega piiritletakse selgemalt erinevate planeerimistasandite aruannete sisu ja eesmärk lähtudes nendes esitatava teabe kasutusest riigi eelarvestrateegia ja riigieelarve (RES/RE) planeerimisprotsessis. Muudatusega kaob ära vajadus esitada tulemusvaldkonna aruandes teavet programmi tegevuste eesmärkide saavutamise kohta. See teave esitatakse 1. juuniks koostatavas programmi eelnõus. Ka saab aruannetes esitatu olema otsekasutatav Rahandusministeeriumi poolt RES/RE dokumentides.</p> <p>Rahandusministeerium nõustub, et eesmärkide ja mõõdikute seostamine riigiasutuste rahakasutusega on väljakutseid pakkuv, kuid see ei saa olla põhjus, miks sellest loobuda. Viimasel aastal on ministeeriumid analüüsinud erinevate planeerimistasandite mõõdikuid ning välja pakkunud uusi senisest paremini eesmärkide saavutamist ja riigi rahakasutust mõõtvaid mõõdikuid. Samuti on Rahandusministeerium uuendanud eelmise aasta eelarve jääkide ülekandmise juhendit ning lisanud ootuse, et ministri käskkirjas esitatavad selgitused ülekandmise põhjuste kohta peavad olema kooskõlas tulemusaruandlusega.</p>
<p>2. Kavandatud muudatus ei tegele aruandluse sisulise kvaliteediga. Rahandusministeeriumi veebilehel on märgitud, et tegevuspõhise eelarvestamise juurde kuulub tulemus- ja finantsjuhtimise sidumine. Juhul, kui eesmärk on seostada tulemusinfo ja eelarveraha, oleks oluline tähelepanu pöörata aruandluse sisulisele kvaliteedile ning hinnata, kas määruuses on otstarbekas ka aruandluse sisuga seotud nõudeid täpsustada.</p>	<p>Eelnõuga täiendati ja täpsustati nii tulemusvaldkonna kui ka programmi tasandi aruannete sisunõudeid. Samas tuleb tõdeda, et paremate juhtimisotsuste tegemiseks finants- ja tulemuste andmete sidumine ning analüüsimine asutuste ja valitsemisalade tasandil ei ole saavutatav detailsete juhiste abil. Pigem on tegemist juhtimis- ja analüüsivõimekuse kvalitatiivse arendamisega riigiasutuste tasandil asutuste ja valitsemisalade tegevuspõhise juhtimise võimekuse suurendamiseks.</p> <p>Kindlasti aitab sellele kaasa nõudluse tekkimine loodud info tarbimiseks. Siinkohal on heaks näiteks koostöö Riigikogu rahanduskomisjoniga, kus teist kevadet järjest toimusid kohtumised kõikide ministritega, et saada ülevaade lõppenud aasta eelarve jääkidest ja nende tekkimise põhjustest. Sellel kevadel</p>

	<p>olid fookuses mõõdikud ning nende seotus eelarvega. Arutelud olid väga sisulised ning kõik ministrid said saanud tugeva signaali, et tulemusinfo kvaliteetne ja terviklik esitamine on oluline.</p>
<p>3. Muudatusega lahutatakse ajaliselt ja vormiliselt tulemuste saavutamise teave riigieelarve ja selle kasutamise teabest. Kuigi finants- ja tulemusinfot ei ole seni suudetud hästi seostada, siis tulevikus, kui see seos suudetakse luua, muutub tervik keerukamalt jälgitavaks. Riigi majandusaasta koondaruande koosseisus esitatakse edaspidi tulemusvaldkonna tasemel ülevaade, ent täpsem info programmi tegevuste kohta avaldatakse ministri kinnitatuna umbkaudu alles ülejäärmise aasta alguses (arvestades eelarveaasta lõppemisest). Näiteks selguksid sel juhul 2025. aasta tulemused 2027. aasta alguses. Sel ajahetkel on aktuaalne pigem 2026. aasta jääkide üleviimine, mitte enam 2025. aasta tulemuste hindamine. Pikk ajaline nihe suurendab muu hulgas riski, et riigi majandusaasta koondaruandes esitatud tulemusvaldkonna ülevaade ning oluliselt hiljem esitatav detailne info programmi tegevuste kohta ei ole omavahel kooskõlas.</p>	<p>Täpsem info programmi ja selle tegevuste täitmise kohta eelmisel aastal kajastatakse programmi projektis, mille ministeeriumid esitavad Rahandusministeeriumile 1. juuniks. Programmi projektides sisalduv teave, sh eelmise eelarveaasta tulemuste analüüs, on aluseks riigieelarve seletuskirja koostamisele ning programmide projektid avalikustatakse Rahandusministeeriumi koduleheküljel 1. oktoobril (vt Vabariigi Valitsuse 19.12.2019 määrus nr 117 § 10 lg 1). Seega on eelmise aasta tulemused kättesaadavad eelarvestrateegia ja eelarve koostamise ja menetlemise protsessis, sh Riigikogu liikmetele ja avalikkusele.</p>
<p>4. Ülekantavate jääkide käskkirjad sisaldavad üksnes piirmääraga raha ja selle kohta esitatud selgitusi. Tulemusaruanded sisaldavad infot kõigi jääkide kohta (sh tuludest sõltuvad kulud) ehk neis püütakse analüüsida raha ja tulemuste seoseid terviklikult. Kui tulemusaruandlust edaspidi lihtsustatakse, tuleks Riigikogule ja avalikkusele asja- ja ajakohase info tagamiseks riigi majandusaasta koondaruandes avaldada edaspidi rohkem teavet eelarve kujunemise ja jääkide tekkimise põhjuste kohta.</p>	<p>Riigi majandusaasta koondaruandele lisandub juba sel aastal uuendusena lõppenud aasta eelarve analüüs – eelarveandmete juurde tuuakse selgitused lõpliku eelarve kujunemise ja eelarve täitmise kohta tulemusvaldkonna tasemel. Ühiste tulemusvaldkondade puhul tuuakse selgitused ministeeriumide kaupa. Programmi ja programmi tegevuse tasandi eelarve kujunemise info, sealhulgas jääkide põhjused tuleb edaspidi esitada programmis. Analüüsi detailsus jääb samaks, mis oli varem tulemusaruandes. Lõppenud aasta eelarve jääkide ülekandmise korraldus ei hakka kunagi sisaldama kogu eelarve analüüsi, sest arvestuslike kulude ülekandmist vastavalt kehtivale õigusraamistikule ei toimu. Samas, riigi majandusaasta koondaruandes antakse ülevaade ka arvestuslike kulude prognoosi täpsusest. Nõustume, et RES/RE määruse kohaselt on vajalik ülekantavate käskkirjas käsitleda tuludest sõltuvate kulude jääke. Rahandusministeerium on võtnud selle aasta arendusülesandeks analüüsida tuludest sõltuvate kulude jääke ning välja töötada metoodika muudatus, et tuludest sõltuvate kulude kasutamata eelarvena näidatakse vaid konkreetseks aastaks planeeritud kasutamata eelarvet. Praeguse metoodika järgi arvestatakse jäägi summa sisse ka laekunud tulu jäägid, mida planeeritakse kasutada järgmistel aastatel või välisvahendite mitmeaastaste projektide avatud limiidid. Pärast analüüsi on saame otsustada, kuidas korraldada tuludest sõltuvate kulude kasutamata eelarve jääkide analüüsi protsess.</p>